

Vergaderjaar 1999–2000 Nr. 120b

26 800 XVI

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2000

BRIEF VAN DE MINISTER EN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 maart 2000

Hierbij bieden wij u aan, conform onze toezegging, de schriftelijke antwoorden op vragen gesteld tijdens het Beleidsdebat over de Begroting 2000 op 14 maart jl.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E. Borst-Eilers

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
A. M. Vliegenthart

Vraag van mevrouw Ter Veld (PvdA) over de positie van het College Toezicht Uitvoeringsorganen (CTU)

Op 8 maart jl. is het wetsvoorstel instelling College van toezicht op de zorgverzekeringen bij de Tweede Kamer ingediend. Bespreking van dit wetsvoorstel in de Tweede Kamer heeft nog niet plaatsgevonden. Eerst zal de discussie in de Tweede Kamer gevoerd dienen te worden alvorens hierover met de Eerste Kamer in discussie getreden kan worden.

Vraag van de heer Van den Berg (SGP) naar de visie van de Minister over de mogelijkheid om de claimbehandeling die via de Geschillencommissie Ziekenhuizen loopt onderdeel uit te laten maken van de klachtbehandeling volgens de Wet klachtrecht.

Via de Wet klachtrecht is geregeld dat iedere patiënt/ cliënt met een probleem een antwoord krijgt. De klachtencommissie gaat na of de klacht gegrond is en doet zondig aanbevelingen. De zorgaanbieder dient vervolgens te laten weten wat hij met die aanbevelingen doet. Op die manier is er een zekere nazorg en een prikkel om in de toekomst dergelijke problemen te voorkomen.

Een klachtencommissie is niet deskundig om uitspraken te doen over aansprakelijkheid en schadevergoeding. Normaliter komen dergelijke kwesties bij de burgerlijke rechter. Voor de patiënt, die schade geleden heeft, betekent dit een moeizame, kostbare en vaak langdurige weg. Het voorstel voor een experiment met een geschillencommissie ziekenhuizen van de Vereniging van Nederlandse Ziekenhuizen, de KNMG en de Consumentenbond is enige jaren geleden dan ook verheugd ontvangen. De verwachting van het experiment, dat het mogelijk zou zijn om via een geschillencommissie vele aansprakelijkheidskwesties bindend binnen een korte termijn op te lossen, is helemaal uitgekomen. Samen met de betrokken veldpartijen zal gestimuleerd worden om de resultaten van het experiment te implementeren. Daarbij lijkt het geen goede zaak om dit onder te brengen in de klachtenprocedure op grond van de Wet klachtrecht. Deze procedure is bedoeld om op een laagdrempelige manier patiënten de mogelijkheid te bieden hun probleem naar voren te brengen. Het onderbrengen van aansprakelijkheidskwesties bij een klachtencommissie zou aan die laagdrempeligheid afbreuk doen. De klachtencommissies zijn in het algemeen qua samenstelling en procedure niet toegerust om op vragen van aansprakelijkheid een antwoord te geven.

Vraag van de heer Van den Berg (SGP) naar aanleiding van een artikel in Het Financieel Dagblad over het lumpsum-budget.

De heer Van den Berg stelt, naar aanleiding van een enquête van het Financieel Dagblad in 1999 de vraag of vastgehouden wordt aan de gekozen systematiek van lumpsum/honorariumbudgetten in ziekenhuizen.

Wij blijven van mening dat de gekozen systematiek gehandhaafd moet blijven. Op de eerste plaats willen wij opmerken dat de specialisten tarieven declareren om de lumpsum te vullen. De verdeling van de lumpsum is een zaak van de lokale partijen. Dat specialisten hun huidige inkomen vergelijken met dat wat ze met het oude verrichtingsstelsel zouden hebben, is een zaak van de specialisten zelf. Zolang er tarieven bestaan is dit mogelijk en kan ik dit niet ondervangen.

Dat het honorariumbudget knelt door de toenemende vraag naar zorg is ons ook ter ore gekomen. Getracht wordt om dit knelpunt met de volgende maatregelen te ondervangen.

1. Het honorariumbudget wordt niet meer automatisch met een landelijk vastgesteld percentage verhoogd. De extra middelen worden nu per regio verdeeld op basis van adherentiegegevens. In de regio worden

deze middelen beschikbaar gesteld als trekkingsrecht. Zodoende wordt rekening gehouden met lokale verschillen.

2. Daarnaast zijn er knelpunten in het honorariumbudget als gevolg van het bevriezen van de NDE (Nadere Detaillering Erkenningen) in relatie met de demografische ontwikkelingen. In de brief van 2 december 1999 is het CTG verzocht een beleidsregel vast te stellen die regelt dat mutaties in het aantal specialistenplaatsen in bijzondere situaties en onder strikte voorwaarden mogen leiden tot aanpassing van het ziekenhuisbudget en het honorariumbudget. Daarbij is dezerzijds aangegeven dat er onder andere in zo'n ziekenhuis sprake moet zijn van het zetten van stappen die leiden tot het geïntegreerd medisch specialistisch bedrijf. Dit betekent een organisatorische en financiële integratie van de ziekenhuisorganisatie en de medisch specialisten. De lokale initiatieven zijn daar een ideale opstap voor.

Tenslotte zijn de lokale initiatieven van wezenlijk belang om op termijn de beide afzonderlijke budgetten (ziekenhuisbudget enerzijds en honorariumbudget anderzijds) worden geïntegreerd door middel van de nog te ontwikkelen productieparameters in termen van diagnose behandel combinaties (dbc's).

Vraag van de heer Werner (CDA) over de taken die de Arbo-diensten vervullen op het punt van de bestrijding van werkgerelateerde aandoeningen. Eerdere voorstellen van de bewindslieden zijn in de Tweede Kamer ingetrokken vanwege het tweedelingrisico. Wanneer is een herzien standpunt van de minister te verwachten?

Naar aanleiding van de discussie met de Tweede Kamer inzake arbozorg, is het Platform Aanpak wachttijden curatieve zorg gevraagd te komen met een standpunt hieromtrent. Binnenkort wordt dit standpunt verwacht. Het gaat daarbij voornamelijk om het bewerkstelligen van regionale samenwerkingsverbanden op het gebied van arbeidsrelevante aandoeningen. In het advies van het platform wordt ook ingegaan op de rol van bedrijfsarts en Arbo-diensten bij de behandeling van zieke werknemers.

Vraag van de heer Hessing (D66) wanneer inhoud gegeven kan worden gegeven aan het regio-experiment in het kader van de uitvoering van het advies «Verslavingszorg herijkt?».

Uit het advies Verslavingszorg herijkt is het bevorderen van de samenwerking op lokaal en regionaal niveau een waardevolle aanbeveling. Tijdens het Algemeen Overleg Drugbeleid op 9 december 1999 is gebleken dat ook de Tweede Kamer terughoudend staat tegenover het bestuurlijk bouwwerk zoals in het advies voorgesteld over landelijke en regionale zorgvisies.

Tijdens hetzelfde AO is dezerzijds aangegeven dat de Tweede Kamer in juni 2000 geïnformeerd zal worden over de start van de drie experimenten. Ter voorbereiding op de start van deze experimenten (Rotterdam, Amsterdam en Limburg) vindt er momenteel volop overleg plaats met onder meer de betrokken regio's.

Vraag van de heer Hessing (D66) inzake de kwaliteit van gegevens over druggebruik.

De kwaliteit van gegevens over drugbeleid is de afgelopen jaren aanmerkelijk toegenomen. Het is zeker niet onbescheiden om te concluderen dat er weinig EU-landen zijn die kwalitatief betere gegevens leveren aan het Europese Waarnemingscentrum dan Nederland. Het kan natuurlijk altijd beter. We moeten echter beseffen dat juist gegevens over gedrag waarop een taboe rust, vaak moeilijk te achterhalen zijn. Dat neemt niet weg dat in het kader van de Nationale Drug Monitor het verbeteren van de kwaliteit hoge prioriteit heeft. Dat er een probleem met de beeldvorming is in

relatie tot de kwaliteit van het cijfermateriaal, ligt meer aan het feit dat cijfers vaak onjuist worden geïnterpreteerd of zelfs worden misbruikt. De Nationale Drug Monitor (NDM) is mede opgezet om misverstanden over het cijfermateriaal zoveel mogelijk te voorkomen. De NDM is in ontwikkeling. Het eerste Jaarbericht NDM is vorig jaar oktober verschenen en de komende tijd zal de NDM zowel in kwaliteit als in kwantiteit moeten groeien.

Het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs (CAM) functioneert naar volle tevredenheid. Gezien het feit dat het Europese Early Warning Mechanisme zeer veel gebruik maakt van het materiaal van het CAM, kan geconcludeerd worden dat het CAM ook in Europees verband uitstekend functioneert.

Vraag van de heer Hessing (D66) over het gebruik van bepaalde drugs.

Het feit dat het aantal actuele cannabisgebruikers thans lager wordt geschat dan enige tijd geleden is een gevolg van het verbeteren van de kwaliteit van de onderzoeken. De gegevens uit het Peilstationsonderzoek van 1999 komen in de zomer van dit jaar beschikbaar. Tot die tijd moeten we het helaas doen met de gegevens van 1996.

Wat betreft het gebruik van smart products en eco-drugs is er inderdaad niet zoveel bekend. Wel is bekend hoeveel procent van de Nederlandse bevolking ooit wel eens een paddo heeft gebruikt, namelijk 1,6%. Van de andere eco-drugs en smart products is niet zo heel veel bekend. Probleem is dat het hier gaat om zeer veel verschillende stoffen in verschillende, wisselende combinaties. Het is dus erg moeilijk om hier goed onderzoek naar te doen. Desondanks wordt hier wel de vinger aan de pols gehouden, bijvoorbeeld door de Inspectie Waren en Veterinaire Zaken die een monitoringproject uitvoert.

Vraag van de heer Hessing (D66) over de mogelijkheid de strafrechtelijke opvang verslaafden een plaats te laten krijgen in het grotere geheel van voorzieningen voor verslaafden.

Het verdient aanbeveling de voortzetting van het project Ossendrecht – de drangvariant van de strafrechtelijke opvang verslaafden (SOV) – in te bedden binnen het geheel van de verslavingszorgvoorzieningen. Dat zou heel goed kunnen in het kader van de uitvoering van het advies «verslavingszorg herijkt» over de bestuurlijke afstemming en samenwerking in de verslavingszorg. Door middel van drie pilotprojecten – waaronder Rotterdam – wordt getracht te demonstreren wat haalbaar is van de aanbevelingen van de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg.

Het feit dat de financiering van de voortzetting van het drangproject SOV nog niet geregeld is, is bekend. De gemeente heeft naast Justitie ook VWS om een bijdrage gevraagd. Daar is geen gevolg aan gegeven. In de eerste plaats omdat VWS al een ander experiment financiert en op effectiviteit laat onderzoeken dat zich richt op dezelfde groep criminele verslaafden: de Forensische Verslavingskliniek. In de tweede plaats geldt een zekere mate van terughoudendheid om na afloop van een experimenteelperiode aan de voortzetting van dat project te blijven betalen. Dit leidt snel tot een structurele financiering die de ruimte voor financiering van nieuwe experimenten en dergelijke verder inperkt.

Vraag van de heer Van Schijndel (GroenLinks) naar een overzicht van het beleid inzake de bestrijding van Aids in de derde Wereld.

De problemen op het gebied van Aids zijn – mondiaal gezien rampzalig te noemen. Maar liefst 95% van alle HIV-infecties komt voor rekening van de Derde Wereld. Het is dan ook noodzakelijk om een rechtvaardiger verdeling van de kansen op gezondheid te garanderen. De minister voor Ontwikkelingssamenwerking mevrouw Herfkens, is vooral actief

betrokken bij de verschillende initiatieven met betrekking tot de internationale Aids-bestrijding, zoals bijv. UNAIDS (het VN-programma voor Aids dat voor 7 VN-organisaties en programma's wordt gesteund). VWS neemt deel aan de Nederlandse delegatie naar de Program Coordinating Board (PCB) van UNAIDS.

Een van de belangrijkste elementen in het terugdringen van ziekte is het terugdringen van armoede en sociale ongelijkheid. Dit geldt overigens niet alleen voor HIV-infecties en Aids, maar ook voor bijvoorbeeld tuberculose. Deze boodschap wordt door organisaties als de WHO en de Wereldbank uitgedragen. VWS steunt deze organisaties hierbij van harte. Naast armoedebestrijding is het van groot belang om blijvend energie te steken in gedragsgerichte preventie. Ook mag hierbij niet vergeten worden dat de Derde Wereld vaak niet kan profiteren van alle beschikbare medicatie. De verschillende obstakels die hiervoor zijn aan te wijzen zullen weggenomen moeten worden.

Een ander vraagstuk in de gezondheids crisis in de Derde Wereld is dat voor tal van ziekten die vooral de armste landen treffen (waaronder Aids) nog geen adequate vaccins bestaan. Met steun van de Nederlandse overheid, alsmede van het Aids Fonds, wordt binnen het Internationale Aids Vaccine Initiative (IAVI) de ontwikkeling van een vaccin tegen Aids gestimuleerd.

Vraag van mevrouw Ter Veld (PvdA) over de rol van VWS bij het versterken van de sociale infrastructuur

De versterking van de sociale infrastructuur is bij het grote stedenbeleid een belangrijke inzet. Veel activiteiten die bijdragen aan de versterking van de sociale infrastructuur behoren geheel tot de lokale verantwoordelijkheid. Wij zijn met de grote steden in gesprek over eventuele belemmeringen die zij vanuit rijksregelgeving ervaren. Ook in reactie op de motie De Cloe uit de Tweede Kamer hebben Minister Van Boxtel en ik nadrukkelijk gewezen op de vele mogelijkheden die lokale overheden reeds hebben om hun sociale pijler te versterken. Wel hebben we een studie van het SCP toegezegd naar problemen op lokaal niveau.

Vraag van mevrouw Ter Veld (PvdA) over het PGB

Mevrouw Ter Veld vroeg naar de manier waarop geïndiceerd wordt voor een PGB. Het is staande praktijk dat eerst gekeken wordt naar de individuele behoefte en de individuele leefsituatie van de cliënt, dat vervolgens wordt vastgesteld welke zorg er nodig is en pas daarna met hoeveel geld dat gepaard gaat. Er wordt dus niet eerst een budget vastgesteld om daarna vast te stellen wat er aan zorg geleverd kan worden.

Vraag van mevrouw Ter Veld (PvdA) over de toegankelijkheid van technologie voor ouderen

Mevrouw Ter Veld informeerde naar toegankelijkheid van informatietechnologie voor ouderen. Er zijn reeds diverse initiatieven op dit terrein. De cursussen voor ouderen die met VWS geld zijn ontwikkeld, zijn zeer populair en kenden zelfs wachtlijsten. Juist de ouderenorganisaties werken hier intensief samen met de verschillende werkontwikkelingsorganisaties, zoals het NIZW.

Vraag van mevrouw Ter Veld (PvdA) over het pensioenfonds (overbruggingsfonds) topsporters

In dit verband kan gemeld worden dat het Ministerie van Financiën op ambtelijk niveau overleg voert met vertegenwoordigers van FNV/pensioenfondsen voor voetballers/wielrenners over het pensioenfonds topsporters. Geconstateerd is dat de huidige regelingen niet passen in de nieuwe pensioenwetgeving en dat naar alternatieve oplossingen gezocht zal worden.

Vraag van mevrouw Ter Veld (PvdA) over de sociale dimensie in ruimtelijke ordening

Mevrouw Ter Veld wees terecht op het belang van de sociale dimensie in de ruimtelijke ordening. Het overheidsbeleid moet gelet op de onderlinge afhankelijkheid en verwevenheid de sociale, culturele, economische en ruimtelijke doelstellingen nauw met elkaar in verband brengen. Sociale kwaliteit is daarbij een zelfstandige waarde.

Wij hebben onlangs, op zijn verzoek, Minister Pronk in het kader van de 5^e nota Ruimtelijke Ordening nog eens de sociale factoren aangegeven. Belangrijkste is dat de omgeving kansen biedt om burgers betrokken te houden en deel te laten nemen aan sociale activiteiten.

Ook gaat het erom burgers te stimuleren om medeverantwoordelijk te zijn voor het behoud van ruimtelijke kwaliteit en om actief bij te dragen aan het inrichten van de ruimtelijke omgeving en het functioneren van de samenleving. Gedragsbeïnvloeding is daarbij een element. Het is een noodzakelijke voorwaarde voor het behoud van vitale steden, een vitaal platteland en een prominente schakel als vestigingsfactor in het acquisitiebeleid voor bedrijven. Daarnaast is gedragsbeïnvloeding van grote betekenis bij het bevorderen van een duurzame economische groei en vormt een onmisbare ondersteuning van de economische structuur.

Het blijkt dat er nu veel belangstelling is voor het thema sociale dimensie in de ruimtelijke ordening. Zo is het plannen van kinderopvang en goede zorg nu een vanzelfsprekende noodzaak.

Ook vanuit het sportbeleid bestaan de nodige raakvlakken met het ruimtelijke ordeningsbeleid. Het gaat daarbij zowel om de bereikbaarheid en toegankelijkheid van sportaccommodaties als om de beschikbaarheid van voldoende openbare groene ruimte en trapveldjes in de directe woonomgeving.

Daarnaast kan worden gewezen op de breedtesportimpuls, waarbij via een gemeentelijke regeling extra middelen worden ingezet voor de stimulering van de breedtesport op lokaal niveau. Gezien de maatschappelijke betekenis van sport is het evident dat voor sportbeoefening dan ook voldoende ruimtelijke mogelijkheden beschikbaar moet zijn. De huidige en nog verder te verwachten groei van met name de recreatieve sportbeoefening maakt het noodzakelijk dat er in de nabije toekomst meer ruimte voor sport in de directe woonomgeving beschikbaar komt. Daarbij zijn niet alleen aspecten van bereikbaarheid en toegankelijkheid van belang, maar ook de sociale veiligheid en de ontmoetingsfunctie.

VWS participeert volop in de discussie en het blijkt dat «de mens centraal» steeds meer weerklank krijgt, ook in de ruimtelijke ordening.

Vraag van mevrouw Van Leeuwen (CDA) over financiering LOC

Mevrouw Van Leeuwen informeerde naar de financiering van de cliëntenorganisaties, in het bijzonder het LOC (Landelijk Overleg Cliëntenorganisaties). Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een adequate regeling. Aan een goede inbreng van cliëntenzijde wordt veel waarde gehecht. Uiteraard zullen de afspraken in het kader van de meerjarenafspraken over cliëntenparticipatie en de financiering van de RPCPs (Regionale Patiënten Cliënten Platforms) nagekomen worden.

Vraag van mevrouw Van Leeuwen (CDA) over vrijwilligers

Mevrouw Van Leeuwen vroeg naar de ondersteuning van vrijwilligers. Het jaar 2001 is het Internationale jaar van de vrijwilliger, waarbij Nederland gastland is voor het internationale congres. Vrijwilligerswerk is dus een thema dat de komende tijd nog meer mijn aandacht zal hebben dan anders.

Het Plan vrijwilligerswerk komt als apart document bij de uitwerking van

de programmalijnen welzijnsnota, die eind deze maand naar de Tweede Kamer gestuurd zullen worden.

Een belangrijke bron bij het opstellen van dit plan is de bijeenkomst van 16 december jl. geweest. Tijdens deze bijeenkomst is gesproken met vrijwilligers en organisaties van vrijwilligers. Vier thema's kwamen daarbij naar voren:

- werving van vrijwilligers (hoe nieuwe doelgroepen aanboren; hoe om te gaan met moderne vrijwilliger die meer ad-hoc klussen oppakt; positie uitkeringsgerechtigden; rol scholen);
- besturen mogelijk maken (rol van lokale besturen; beheersing-structuren);
- fondsenwerving (deels rijksondersteuning, maar zeker niet alleen ook eigen middelen);
- waardering voor vrijwilligers: onkostenvergoeding (fiscaal en anderszins), opleiding.

Een concreet punt waarop men op 16 december sprak was bijvoorbeeld het niet vergoeden van de reiskosten als men uitgenodigd wordt voor overleggen. Het gaat daarbij om de houding, de manier waarop wij met vrijwilligers omgaan.

Als alvast een voorschot op de plannen wordt genomen, dan wordt ondersteuning op drie niveaus ingezet:

- op organisaties: landelijk, regionaal en lokaal;
- op kader;
- op vrijwilligers.

Daarbij zal in het bijzonder aandacht gericht worden op ondersteuning van het lokale bestuur, waar veel vraagstukken samen komen.

Vraag van de heer Van Schijndel (Groen Links) over het homo-emancipatiebeleid

Op verzoek van de Tweede Kamer is een stand-van-zaken-notitie opgesteld. Daarin is op enkele specifieke punten ingegaan. De meest ingrijpende ontwikkelingen op dit terrein zijn: positie allochtone homoseksuelen, oudere homoseksuelen en informatievoorziening.

Punten zoals bejegening en homoseksuele asielzoekers zullen onder de aandacht van betreffende collegae binnen het kabinet worden gebracht waar het hun beleidsterrein betreft.

VWS houdt de ontwikkelingen op diverse beleidsterreinen met betrekking tot homo-emancipatie bij.

Verder vroeg de heer Van Schijndel naar het samenspel met mevrouw Verstand. Dit is uitstekend. In dit verband wordt ook gewezen op het dossier zorg en arbeid.

Vraag van de heer Van Schijndel (Groen Links) over breedtesport

De heer Van Schijndel vroeg naar de intensivering op het terrein van breedtesport (in verhouding tot de inzet voor de breedtesport). VWS heeft volop aandacht voor de ontwikkeling van breedtesport. Gekozen is om 75% van de acrès-middelen in te zetten voor de breedtesport; tegenover 25% voor de topsport. Met deze middelen wordt ernaar gestreefd om sport breed in te zetten en toegankelijk te houden en maken voor veel mensen. Verder wordt verwezen naar de terugsluizing van de eco-tax naar de sportverenigingen.

Vraag van de heer Van Schijndel (Groen Links) over de Wet Gelijke Behandeling Gehandicapten (WGBG)

In juli is de Tweede Kamer een overzichtsnotitie toegezonden waarin de stand van zaken over de totstandkoming van de Wet Gelijke Behandeling Gehandicapten en Chronisch zieken is gemeld.

De concrete uitvoering om van Proeve WGBG naar een wetsvoorstel te komen blijkt gecompliceerder dan vooraf ingeschat. Naast principiële

vragen ook de uitvoerbaarheid van groot belang. Juist dit laatste punt blijkt niet eenvoudig.

Vraag van de heer Van Vugt (SP) over de wachtlijst van jeugd psychiatrie

In april 1998 is een quick scan gedaan naar de wachtlijsten van instellingen jeugdzorg in brede zin. De resultaten hiervan zijn bij brief d.d. 9 oktober 1998 aan de Tweede Kamer toegezonden.

De meest recente cijfers omtrent wachtlijstgegevens in de kinder- en jeugdpsychiatrie zijn opgenomen in de Evaluatie wachtlijstfonds 1998. De eindrapportage is in de zomer 1999 aan de Tweede Kamer toegezonden. De gegevens over 1999, in het kader van het wachtlijstfonds, worden in juni 2000 verwacht.